

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р.

№ 21 (1754)

9 ЧЕРВНЯ 1989 РОКУ

Ціна 2 коп.

на З'їзді народних депутатів СРСР

Народного депутата СРСР, ректора Одеського держуніверситету І. П. Зелінського обрано до складу Ради Союзу.

Із виступу на першому засіданні Ради Союзу.
Зелінський І. П., (Одеський — Ленінський територіальний виборчий округ, Одеська область).

На зустрічах з виборцями ми дуже часто чули підряд сказані слова — «охорона прав громадян». І ось в пропонованіх назвах усіх наших комітетів і комісій цих слів немає. Тому-то я пропоную все-таки називу третього за списком комітету змінити, назвавши його так: Комітет з питань законодавства, законності, правопорядку і охорони прав громадян. (Шум у залі). Я пропоную те, що мені говорили мої виборці.

(Друкується за текстом газети «Ізвестия»
№ 156 від 5 червня 1989 р.):

НА ЛІНІЇ — ГОТЕЛЬ «МОСКВА»

7.30 7 червня 1989 р. У телефоні — народний депутат СРСР, ректор Одеського держуніверситету професор І. П. Зелінський.

— Ігоре Петровичу, доброго ранку. Від університетського колективу Вас вітає «ЗНК». Щиро поздоровляємо з нагоди обрання до Верховної Ради СРСР. Дозвольте взяти у Вас коротке інтерв'ю.

— Прошу, прошу, у мене є півгодини.

— Ваші загальні враження від З'їзду.

— Тут така ситуація. Робота З'їзду проходить в надзвичайно напруженій атмосфері і в цьому ви самі переконуєтесь щодня. В значній мірі, я вважаю, що напруження є наслідком відсутності парламентської культури. Бракує часом не тільки культури ведення дискусії... До того ж нервус іноді недоречний натиск наших виборців, які «катакують» усіх нас. Всі хотять, щоб «їх» депутат виступив неодмінно. І зовсім при цьому забивають, що навіть фізично це неможливо. Подібний натиск викликає недоречну активність окремих депутатів, штовхає їх на вчинки, яких вони потім самі ж соромляться.

І це усіх нервус. Так що

бути і у виборців, не тільки у депутатів.

Засипають нас телеграмами. Я особисто одержую їх щодня до двадцяти. Стосуються воної найрізноманітніших проблем, є й такі, приміром: добийтеся, щоб мені полагодили дах.

— Ігоре Петровичу, Ваша пропозиція стосовно спеціального Комітету з охорони прав громадян викликала широкий резонанс. Як вирішувалося це питання?

— Я двічі брав слово на засіданні Ради Союзу. Спершу вініс пропозицію про створення комітету з народної освіти. Анатолій Іванович Лук'янов сказав, що немає необхідності створювати комітет на кожне відомство. І я з ним погодився.

Дійшли згоди обмежитися підкомітетом з народної освіти. Вважаю, що така форма зможе задовільнити усі потреби розвитку нашої галузі.

Друга моя пропозиція — про охорону прав громадян. В її основі був більш широкий задум, я мав на увазі права у широкому розумінні — від прав людини до прав окремої республіки. Сьогодні це гостре і актуальне питання. Зійшлися на загальному компромісі, якому юридичну форму надав завідуючий кафед-

УРОКИ З'ЇЗДУ, УРОКИ ДЕМОКРАТІЇ

рою юридичного факультету Ленінградського університету Анатолій Олександрович Собчак. Він запропонував комітет по правах громадян називати комітетом по гласності, діяльності засобів масової інформації і звертанням громадян. Враховуючи, що комітет буде мати три підкомітети, можна сподіватися, що всі проблеми, зокрема, преси, будуть вирішуватися компетентно. А це важливо, бо як показує практика, і пресу кривдять, і преса ображає.

— Ігоре Петровичу, чи задоволені Ви доповідю М. С. Горбачова про становище в країні?

— Так, безумовно. На мою думку, на фоні надмірного нервування, нестриманості, і — я не побоюся сказати — екстремістських витівок окремих депутатів, що вкрай застосували обстановку, ця доповідь була сприйнята багатьма як прохолодний, освіжуючий душ, як тверезий голос, що закликав до спокійної і конструктивної розмови, до розумів і відповідальних вчинків.

Правда, не всі це зрозуміли. Знову ж таки вчорашній виступ казахського депутата —

(Закінчення на 2-й стор.).

Підсумкова конференція

В мережі політичної і партійної освіти завершилась робота методологічних і політичних семінарів. Підсумки наочного року були підбиті на конференції «З'їзд народних депутатів СРСР: перебудова продовжується», що відбулась 2 червня цього року в конференц-залі.

Учасники конференції заслухали дві доповіді: «З'їзд народних депутатів СРСР і правове забезпечення перебудови», доповідач — керівник методологічного семінару юрфаку професор О. В. Сурилов, і «Література і перебудова», доповідач-слухач методологічного семінару літературознавців філфаку професор Е. М. Прісовський.

IX СЕСІЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАЙОННОЇ РАДИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ XX СКЛИКАННЯ

7 червня цього року відбулась IX сесія Центральної районної Ради народних депутатів.

З доповідю «Про завдання районної Ради народних депутатів у подальшому вдосконаленні роботи по збереженню житлового фонду, дотриманню принципа соціальної справедливості при розподілі житла в світлі Постанови ЦК КПРС [1986 р.] «Про основні напрями прискорення рішення житлової проблеми в країні» виступив заступник голови районному тов. А. В. Вівчарюк.

Із звіту постійної комісії з промисловості, транспорту і зв'язку виступив її голова тов. Б. О. Ульянов, депутат від 186 виборчого округу, директор ДПІ «Спецавтоматика».

Із звіту про циконання своїх депутатських обов'язків виступив депутат від 90-го округу, слюсар-наладник заводу «БРИЗ» В. П. Горбатюк.

З інформацією про комплексну програму «Турбота» по поширенню соціального обслуговування ветеранів війни і праці, одиноких громадян похилого віку в Центральному районі виступила секретар виконкому тов. О. І. Кудряшова.

З обговорюваних питань сесія прийняла розгорнуту постанову.

У ПАРТКОМІ ОДУ

На черговому засіданні парткому розглянуто питання про підвищення відповідальності і виконавської дисципліні комуністів у світлі вимог квітневого (1989 р.) Пленуму ЦК КПРС, постанови бюро Одеського обкуму партії від 20.IV.1989 р. «Про додаткові заходи по всебічному зміцненню дисципліни, порядку і організованості в містах і районах області». З цього питання виступив секретар парткому В. В. Анищук.

У відповіді постанові зачинається, що, занепокоєні викликають все більш часті випадки порушення комуністами Статуту КПРС. Зокрема, значна частина комуністів, особливо з кафедр суспільних наук, проігнорували такі заходи, як урочисті збори з нагоди 119-ї річниці з дня народження В. І. Леніна, ленінський комуністичний суботник та інші.

У відповіді постанові зачинається, що, занепокоєні викликають все більш часті випадки порушення комуністами Статуту КПРС. Зокрема, значна частина комуністів, особливо з кафедр суспільних наук, проігнорували такі заходи, як урочисті збори з нагоди 119-ї річниці з дня народження В. І. Леніна, ленінський комуністичний суботник та інші.

Із місяця в місяць на механі, філфаки, факультети РГФ не вживають відповідних заходів до членів партії, що зривають чергування ДНД.

Партком наголосив на необхідності приділяти серйозну увагу створенню на факультетах і в підрозділах здоровій морально-психологічної і політичної обстановки.

З метою активізувати комуністів, підвищити їх ініціативу і авангардну роль, в партійних організаціях до 1 липня ц. р. будуть проведені з комуністами співбесіди, а також переглянуто розподіл тарифних доручень.

В червні планується зустріч студентів і викладачів з народним депутатом СРСР І. П. Зелінським.

До 5 червня цього року

має бути сформована група істориків та юристів по роз'ясненню і пропаганді матеріалів і рішень З'їзду народних депутатів СРСР (відповідний — заст. секретаря парткому І. М. Коваль).

В постанові належну увагу приділено вирішенню проблем студентації молоді. Зокрема, у вересні—жовтні 1989 р. на партійних зборах планується заслухати питання про виконання постанови III пленуму Центрального райкому партії від 11 травня 1989 р. «Про завдання партійних організацій району по оволодінню по літичними методами роботи з молоддю в умовах демократії».

Партком заслухав також питання про роботу школи молодого комуніста в 1988—1989 навчальному році (доповідач І. В. Михайлов) і про роботу комісії парткому по контролю діяльності адміністрації (доповідач — Г. Я. Попов).

В роботі школи молодого комуніста були відзначенні серйозні недоліки, відсутність постійного кваліфікованого складу лекторів. Що стосується звіту комісії по контролю діяльності адміністрації, то його було визнано поверховим і малокритичним. Партком прийняв рішення про опублікування в «ЗНК» розгорнутого матеріалу з цього питання.

Партком затвердив склад громадської редколегії газети «За наукові кадри» (буде опублікований в наступному номері).

В роботі парткому взяла участь перший секретар Центрального райкому Компартії України С. М. Михайленко, яка критично проаналізувала хід засідання і вказала на конкретні недоліки в діяльності партійного комітету.

УРОКИ З'ЇЗДУ, УРОКИ ДЕМОКРАТІЇ

[Закінчення.
Початок на 1-й стор.]

переконливий доказ моїх висновків. Такі виступи дестабілізують обстановку не лише на З'їзді, вони негативно впливають на ситуацію в регіонах. А це ніяк не сприяє нашим спільним інтересам.

Не можна без кінця жувати одне і те ж, нам треба більше розсудливості і розумних компромісів. Необхідно якомога швидше переходити до роботи в комісіях, обговорювати питання в пресі, радитися з народом, враховувати його думку про прийняття правок до законів, творити нові закони. Тоді все стане на свої місця.

— Як Ви розцінюєте виступ Бориса Миколайовича Сльцина?

— Критично, як і повинен депутат оцінювати виступ свого колеги. Виступ як виступ. Що нового було у виступі Бориса Миколайовича? Про все, що він сказав, говорилося ним і раніше.

— У всякому разі його виступ на З'їзді справив певне враження, зокрема своєю логікою і обґрунтованістю. Де-то вважає націть, що цю промову йому писала «команда» радників...

— Я не поділяю такої думки. Борис Миколайович — людина достатньо підготовлена до таких подій. Мені довелося неодноразово чути його в різних ситуаціях і я переконався, що це саме так. Однак, мені здається, що інтерес до його особи серед депутатів різко понизився. Не варто займатися шаленим критиканством. І меншість теж повинна дотримуватися етики людських стосунків.

— Який із виступів на З'їзді Вам особливо запам'ятався?

— Сподобався вчорашній виступ Валентина Распутіна, особливо що стосується російського народу, проблем екології, а також виступи інших депутатів.

Негативно сприйняв виступ Євгена Євтушенка, пряма скажу, він, розрахований на сенсацію. Хіба це серйозно, ставити вимогу про докорінну зміну Конституції на З'їзді?

Візьміть Конституцію США. Понад 200 років вона діє, нараховуючи при цьому до 30 поправок, які не дублюють одна одну. А ми повинні все одразу поміняти. Це авантюризм.

— І останнє запитання. Все, що Вам доводиться спостерігати на З'їзді та за його межами, напевно, наводить Вас на висновки, які, по волі неволі, проекціються на

університетські справи. Що могли б сказати з цього приводу?

— Скільки тут находжуєсь, щоразу переконуюсь, що ті дії, на які ми пішли в університет, були вірними. Перш за все, це — гласність. Ми прагнемо до того, щоб нічого не замовчувати. Зважте на процеси самоврядування в студентському середовищі. Хай це лише початок, але направильний і неборотний. Ми розширюємо права Вченого ради, трудового колективу. Чим більше самостійності вони будуть мати, тим відповідальніше буде ставитися кожен з нас до своїх обов'язків.

І надалі ще рішучіше спід розвивати господарську самостійність наукових підрозділів. Створення інженерних центрів — єдино правильний шлях. Треба ще наполегливіше розвивати локальний госпрозрахунок і самоокупність. Від цього лише виграють і наука, і освіта.

Треба приділяти більше уваги підвищенню авторитету народних депутатів усіх рангів, що є в університеті, — у значенні ефективності їх роботи в інтересах суспільства.

Необхідно вже зараз подумати над тим, щоб університет був широко представлений в місцевих Радах — я маю на увазі наступну виборчу кампанію.

Особливу турботу слід проявляти про людей. В той же час не можу не сказати, що соціальна справедливість — це не тільки матеріальна за безпеченість членів колективу, але й не менш важливо — його суспільна віддача.

Серйозної уваги заслуговує проблема підвищення професійного і культурного рівня наших викладачів, бо саме від них безпосередньо залежить якість спеціалістів, яких ми готуємо.

Треба рішуче позбуватися формалізму в усіх наших справах, і в першу чергу в виховній роботі. З'їзд народних депутатів СРСР, мабуть, найбільш гостро поставив питання про необхідність виховання у наших людей культури поведінки.

І, звичайно, в центрі нашої спільноти уваги мають бути зосилля по вихованню у молоді почуття відповідальності за збереження і примноження наших неминущих цінностей — соціалістичної системи, рідянського патріотизму, вірчості Батьківщини.

Вів розмову по телефону
М. ЩЕРБАНЬ.

чому ми вас навчили?

На держекзамені з марксизму-ленинізму відповідає студентка-заочниця Наталя Соболєва.

Ігор ГЕРАЩЕНКО

— Пам'ятаєш батьківську науку, синку?

— Так, мамо.

— Обминаєш незнані стежки, синку?

— Так, мамо.

— Тільки гарних дівчат кохаєш, синку?

— Так, мамо.

— Відшукав лише потрібних друзів, синку?

— Так, мамо.

— Бережеш від навальної праці здоров'я!

— Так, мамо.

— Від щоденних турбот захистив душу!

— Так, мамо.

— Людям будь-яким віри ймеш, синку?

— Так, мамо.

— Шлях торуєш цеглинками досвіду моого?

— Так, мамо.

— Тож щасливий ти є, мій синку!

— Ні, мамо!

Поздоровляємо!

Виповнилось 70 років нашому колезі, доценту кафедри педагогіки Костянтину Андрійовичу Норкіну.

Понад 20 років працює Костянтин Андрійович в Одеському університеті. Ветеран війни і праці, він і нині веде активну наукову і викладацьку роботу.

Його наукові інтереси спрямовані на розробку методики застосування ЕСМ в учбовому процесі.

Через роки війни, через роки випробувань пройшов Костянтин Андрійович з честью і гідністю. За доблесті і відвагу, виявлені в роки війни, К. А. Норкіна нагороджено орденом Великої Вітчизняної війни, медалями. Він неодноразово заохочувався командуванням.

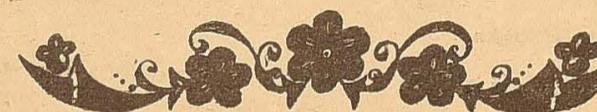
Після війни його військова служба продовжувалась в Німеччині, Австрії, Угорщині.

За час роботи в університеті, спочатку на мехматі, а потім на кафедрі педагогіки Костянтин Андрійович заслужив щирі повагу студентів і викладачів, йому властиві високі почуття відповідальності, свідомості і вимогливості до себе і до інших, тактovність і лідіність.

Бажаємо Костянтину Андрійовичу, з нагоди його ювілею, радості, творчої наслаги, міцного здоров'я, щастя і благополуччя.

Колектив
кафедри педагогіки.

Загоїлася рана каяття,
п'ячки рубців навічно вгризлись в душу
І п'ють гарячу кров її буття,
І я безсилій каміні болю зрушить.
А доля, у туманних закутках,
готує все нові розчарування,
роз'ятрюючи душу на голках
прийдешніх битв на полі сподівання...
Загоїлась рана каяття,
фальстарт моїх надій не спопелив.
Старі рубці розтягають життя,
випробуючи рані на розрив.

плані будь-які побажання туристи від США.

Олександр Леонтійович, а що можна сказати про зарубіжні поїздки студентів Одеського університету?

У вересні в США, в Гаучер-коледж здійснить поїздку група наших студентів — їх буде п'ятнадцять, і два викладачі. Кандидатури вже відібрані, майже половина групи — студенти РГФ. Намічається й інші поїздки. В літній період університет мас обмінятися студентами з узами Чехословаччини, НДР, Польщі, Угорщини. Це будуть 2—3-тижневі перебування в соціалістичних країнах, і відбором кандидатів повинен, в першу чергу, займатися комітет комсомолу.

Інтерв'ю взял
С. СЕРГІЄНКО.

ЖУРНАЛ
«ІЗВЕСТИЯ
ЦК КПСС»

Відповідно з постановою Політбюро ЦК КПРС від 3 жовтня 1988 р., з початку 1989 р. Центральний Комітет партії відновив видання свого інформаційного журналу «Ізвестия ЦК КПСС».

Журнал має офіційний характер. Документи і матеріали в ньому вміщуються за такими основними розділами:

— офіційні публікації рішень вищих органів партії (З'їздів, конференцій, пленумів ЦК, Комітету партійного контролю при ЦК КПРС і Центральної Ревізійної Комісії КПРС), а також проектів постанов, які готуються з важливих питань партійного і громадського життя, що виносяться на широке обговорення громадськості;

— первинні публікації повідомлень і стендограм засідань вищих органів партії;

— інформація про поточну діяльність ЦК КПРС, його керівні органи і апарату; повідомлення про обрання і затвердження партійних працівни-

ків, публікація їх біографій; огляд листів і окремі листи з дорученнями секретарів ЦК, що надійшли на адресу Центрального Комітету, повідомлення про приняті за ними рішення;

діяльні публікації з архівів партії: протоколи і стендограми, роботи, виступи, листи партійних діячів.

Видання журналу доручено інформаційно-видавничій групі Загального відділу ЦК КПРС. До редакційної ради журналу входять:

М. С. Горбачов, Генеральний секретар ЦК КПРС;

В. О. Медведев, член Політбюро, секретар ЦК КПРС;

А. М. Яковлев, член Політбюро, секретар ЦК КПРС;

Г. П. Разумовський, кандидат в члени Політбюро, секретар ЦК КПРС;

Б. К. Пugo, Голова Комітету партійного контролю при ЦК КПРС;

В. І. Бодін, член ЦК КПРС, члени ЦК КПРС, директор інституту марксизму-ленинізму при ЦК КПРС.

Журнал видається масовим тиражем один раз на місяць обсягом до 20 друкованих листів і розповсюджується як за передплатою, так і на роздріб.

В. САМОДУРОВА.

експрес-інтерв'ю

Контакти з США активізуються

— Одним з показників того, що американський народ з особливою зацікавленістю спостерігає за процесом оновлення радянського суспільства, зокрема, помітне поживлення культурних стосунків між іншими країнами.

Так розпочав нашу коротку бесіду начальник відділу міжнародних зв'язків ОДУ Олександр Леонтійович Седлецький.

— Візьміть тільки наш університет, — сказав він далі. Щойно із США до нас прибула група у складі 17 чоловік, яку очолює Ольга Василівна Самійленко-Цвєткова. Це студенти із Гаучер-коледж, які пробудуть у нас місяць. Протягом цього часу американські студенти будуть стажуватися на відділенні російської мови, троє з них виявили бажання удосконалювати свої

навстречу Пленуму ЦК КПСС

29 мая с. г. на историческом факультете состоялся «круглый стол» по теме: «Межнациональные отношения в ССР: проблемы и перспективы».

В дискуссии приняли участие заведующий кафедрой новой секретаря парткома по идеологической работе доцент И. Н. Коваль, заместитель декана исторического факультета доцент А. С. Овчинин, зав. сектором Одесского обкома Компартии Украины И. П. Серов, студенты истфака, химфака и мехмата.

Учитывая актуальность и остроту проблем межнациональных отношений, редакция «ЗНК» решила опубликовать в кратком изложении ряд выступлений, прозвучавших за «круглым столом».

А. С. Овчинин: Образование ССР декларировало единство союзных республик с правом свободного выхода из состава Союза. Почти за семь десятилетий ситуация изменилась настолько, что теснейшие экономические связи республик и национальный состав их населения делают это право только политической декларацией. Поэтому сегодня выдвигается вопрос: насколько право нации совпадает с правом республики, как обеспечивается равноправие народов, как сочетаются общегосударственные интересы с интересами республик.

В. И. Ленин обращал особое внимание на опасность российского велиодержавного шовинизма. Но если в 20-е годы еще можно было говорить о попытках решения национальной проблемы, например, вопроса о еврейской автономии, то в дальнейшем сталинина привела к репрессиям деятелей нерусских национальностей с обвинением их в национа-

народ поднимает такой вопрос, то он должен решаться по усмотрению большинства. Это единственный демократический путь, **абсолютного** решения быть не может, трения всегда остаются.

И. Вдовенко, студент III курса истфака.

Я хочу выразить сомнения по поводу сказанного А. С. Овчининым о так называемой «гармонизации межнациональных отношений». В стране, где свыше 100 национальностей и народностей, где разные уровни развития экономики, разные уровни национального самосознания говорить об «абсолютной» гармонизации национальных отношений не приходится. В этом я полностью поддерживаю Писаревского. На мой взгляд, нужно рассматривать не изолированно конфликт армяно-азербайджанский, либо конфликт в Молдавии, Прибалтике, а рассматривать национальные от-

И. Н. Коваль: Мне кажется, небезинтересно обсудить национальные отношения в Одесской области.

И. П. Серов: Национальный вопрос сегодня и национальный вопрос в 20-е годы, — это не одно и то же, и если он сегодня обострился, это не значит, что его надо решать заново.

На какой же основе мы собираемся решать национальный вопрос сегодня? В ССР имеется 53 национально-государственных объединения, т. е. 98 процентов граждан имеют свою национальную государственность. Сейчас речь идет о тех 2 процентах, которые ее не имеют. В Одесской области проживают 170 тысяч болгар и 30 тысяч гагаузов, около 200 лет живут в этих местах без всякой государственности. Обязательно ли им создавать свою государственность? И да, и нет. Все национальные вопросы болгар и гагаузов вполне можно решить и без нее. Другое дело, проблема восстановления немецкой автономии, стоящая остро и справедливо. Действительно, 1 миллион эстонцев имеет свою государственность, а 2 миллиона советских немцев ее не имеют.

До революции была единая Российская империя, существующие же сегодня 53 госу-

дарства проводить такие мероприятия нельзя, это дискредитирует идею.

Н. Лиховидов, студент IV курса истфака: Кризис экономического развития проецируется в плоскость национальных отношений. Я располагаю данными, что бюджет России, Белоруссии и Украины формируется по остаточному принципу, а республик Средней Азии — по принципу наибольшего благоприятствования.

И. П. Серов: Вы допускаете некоторый перекос в оценках. Материальные условия диктуют социальные, а те, в свою очередь, — национальные. Но думать, что если мы решим экономические проблемы, то национальные отпадут сами по себе — значит стоять на позиции вульгарного социализма. В Бельгии, Канаде экономические проблемы не столь обострены, тем не менее национальные проблемы существуют. Национальным проблемам присущ элемент самостоятельности.

Что же касается бюджета, то принципы его формирования оформились в то время, когда надо было поднимать отсталые республики до общесоюзного уровня. Кстати, и Украина до 1926 г. получала дотации, что вполне объяснимо. К сожалению, механизмы формирования бюджета почти не изменились. Сейчас сложилась такая ситуация, что одни республики обеспечивают себя и да-

ционального вопроса; — национальный вопрос нельзя решить раз и навсегда. Это постоянно развивающийся процесс, его надо рассматривать в динамике.

Я не совсем согласен с тов. Серовым, который говоря о стабильности в Одесской области, обошел молчанием еврейскую проблему. Положение дел хуже, чем в Прибалтике, Армении, Азербайджане. На протяжении многих лет наблюдается массовый выезд евреев. Если тысячи выезжают, то это уже катастрофическое положение. И толчком к этому служат отнюдь не идеалы, а политическое, экономическое положение и состояние национального вопроса.

И. П. Серов: Плохо, что мы не нашли никаких методов противодействия, кроме административных. Мы попытались провести ряд мероприятий, в частности, реэмиграцию, но чисто бюрократические преграды отбросили назад волну возвращающихся в ССР.

А. Худенко, IV курс истфака: Я нахожу определенную нелогичность в выступлениях тов. Серова, который сузил диапазон и значимость социально-экономических проблем. Считаю, что нерешенные социально-экономические проблемы подняли волну национальных движений. Ни одна

САМЫЙ ОСТРЫЙ ВОПРОС

уклонизме и к массовым выселениям народов. Выселению подвергались немцы, карачаевцы, татары, обвинявшиеся в государственной измене. Департировалось население Прибалтики, Западной Украины, Молдавии и другие. В РСФСР были ущемлены национальные меньшинства — татары, башкиры и др.

Волонтаристские методы долгое время господствовавшие в сфере национальных отношений, породили серьезные языковые проблемы. Стало типичным, что коренное население республик проявляет нигилизм по отношению к родному языку, а национальные формы сводятся в основном к рутинным явлениям.

На национальные отношения серьезно влияют социально-экономические процессы, в частности, перемещение населения из деревни в город. Последствия этого процесса разные: в Прибалтике, где городское население пополняется не из местных сел, а из России, наблюдается русификация городов и обострение национальных противоречий между городом и деревней. На Украине, в Белоруссии, где городское население пополняется из местных сел, болезненно происходит трансформация норм сельского уклада и языка.

Национальные различия более устойчивые, чем какиелибо другие, и гармонизация национальных отношений — это одна из проблем, требующих безотлагательного решения.

Д. Писаревский, студент IV курса истфака: Необходимо уточнить предмет обсуждения — определение проблем в сфере национальных отношений или пути их решения.

А. С. Овчинин: О ситуации, сложившейся в сфере национальных отношений вообще.

Д. Писаревский: Сейчас нации не могут решать свою судьбу, они должны получить настоящее право на самоопределение. Во всех цивилизованных странах существует такое понятие как референдум. Я считаю, что это единственно приемлемая и наиболее демократичная форма решения вопроса. Надо принимать то решение, за которое проголосует большинство населения.

И. Н. Коваль: Но ведь в такой ситуации вполне вероятно, что национальные меньшинства не соберут большинства. Как в этом случае гарантировать их права и интересы?

Д. Писаревский: Кого вы имеете в виду?

И. Н. Коваль: В данном случае речь идет о всех национальных меньшинствах.

Д. Писаревский: Есть такое понятие, как самосознание нации. Чукчи или эскимосы вопроса о самоопределении не ставят, а эстонцы ставят. Если

ношения в рамках общесоюзных. Мы говорим, что Россия до 1917 г. была тюрьмой народов. Но почему сегодня многочисленные национальные конфликты налицо? Почему надо рассматривать проблемы в общесоюзном масштабе? Потому что решив конфликт между Арменией и Азербайджаном, мы устраним следствие, а не причину. Причина, на мой взгляд — в уровне национального самосознания.

А. С. Овчинин: Практически все республики — многонациональные. На Украине из 56 млн. человек — 20 млн. неукраинцы.

Если решать вопрос о самоуправлении так, как предложил Д. Писаревский, то интересы этих 20 млн. человек будут ущемлены. В таком случае возобладают местнические интересы и будет новая формула — «Украина — тюрьма народов», т. е. переменитесь только центр.

С. Мариняко, студент IV курса истфака: Я хотел бы остановиться на принципе объединения, как он обеспечивает права республик. Сейчас много говорят о возврате к ленинским принципам в национальной политике. Но, к сожалению, больше говорят, чем делают.

Сегодня на первое место выдвигаются экономические вопросы, т. к. сверхцентрализация не способствует национальной гармонизации. До тех пор, пока сохраняется экономический диктат, сохраняется почва, порождающая национальные проблемы. Если мы хотим решить национальный вопрос, надо пойти на ряд решительных и смелых мер:

— размещать предприятия не по указанию центра, а с согласия на местах;

— при обсуждении национального вопроса говорить не только о нациях, но и о национальностях, рассматривать проблему не только в территориальном, но и в этническом аспекте.

А. С. Овчинин: Кстати, о национальных общностях, проживающих в других республиках. Например, исторически сложилось так, что русские есть во всех республиках, и это вполне естественно. Что же касается вопроса культурно-национальной автономии, в праве каждого народа развивать свою национальную культуру и языки.

дарственных образований в нашей стране говорят о многом.

Большие сдвиги произошли в сфере культуры. В нашей стране обучение в школах ведется на 46 языках, газеты издаются почти на 50 языках народов ССР, журналы — на 55 языках, литература народов ССР развивается почти на 80 языках, несколько десятков народов получили письменность только при Советской власти.

В Одесской области печатные издания выходят на русском, украинском и молдавском языках, имеется 18 школ с молдавским, 5 — с гагаузским и 36 — с болгарским языком обучения. В Одесском университете и Измаильском пединституте ведется подготовка преподавателей болгарского языка и литературы, созданы факультативы по изучению языка.

Есть передачи на национальных языках, нужны национальные редакции, но это связано с кадровыми и финансовыми трудностями. По предварительным подсчетам, переход Молдавской ССР с кириллицы на латинский алфавит обойдется в 90 млн. рублей.

В Одесской области проживает 116 наций и народностей — ССР в миниатюре. Обстановка в области достаточно стабильна. О проблеме языка. Из 863 школ, действующих в Одесской области, 464 с украинским языком обучения, т. е. 54 процента. Но это в основном сельские школы. В Одессе только две такие школы, и обе «с приманкой» — англо-украинские.

Непрестанность обучения на украинском языке в некоторой степени обусловлена отсутствием возможности получить высшее образование на украинском языке. Справедливо ли, что в украинском городе обучают в вузах на русском языке?

Реплика: А почему Одесса — украинский город?

И. П. Серов: Очень сложно реализовать идею перевода обучения в вузах за 2 года на украинский язык. Здесь много проблем — и профессорско-преподавательский состав, да и студенты (из всех опрошенных — 33 процента знают украинский язык, 17 процентов согласны обучаться на украин-

ют отчисления в госбюджет, другие только обеспечивают себя, третий живут за счет дотации. Например, Узбекистан, Казахстан и Киргизия получают ежегодно 5 млрд. дотации — стоимость войны в Афганистане. Но нельзя одевать эту проблему только тюбетейку и полосатый халат. Новгород получает 500 млн. дотации ежегодно, с прошлого года дотации стала получать и Литва. Вряд ли мы решим национальные проблемы, если не уравновесим бюджет. Большие надежды сейчас связывают с республиканским и региональным хорватством.

Реплика: Почему бы в таком случае дотации не превратить в кредит.

И. П. Серов: Мы говорим о принципе, о формах надо говорить отдельно. У узбеков вполне обоснованные претензии к прибалтикам: вы выпускаете дорогую продукцию из нашего дешевого сырья. Мы будем либо продавать дороже сырье, либо станем развивать собственную легкую промышленность. Здесь нужна гибкая экономическая политика.

Я хочу вернуться к национальным проблемам Одесской области. Пестрый национальный состав порождает ряд проблем. Сейчас вспыхивает идея возвратиться к созданию национальных районов. Но моногнациональных районов сейчас почти нет. Болгары и гагаузы, проживающие на территории Одесской области и МССР, требуют создания болгаро-гагаузской автономной республики. Толчком к этому послужила идея национального языка. Это яркий пример того, насколько тонким и деликатным является национальный вопрос.

Долгое время эти проблемы не решались, не было структуры управления национальными отношениями. И даже теперь, после ряда постановлений, я не могу сказать, что проблема основательно сдвинулась с места.

А. С. Овчинин: Думаю, в качестве предварительных итогов обсуждения можно было бы сказать следующее:

— демократичное решение — это не только когда за него большинство, но и когда обеспечивается право меньшинства. Этот момент очень важен в национальном вопросе;

— культурно-национальная автономия расширяет демократические пути решения на-

задача культурного строительства не решена. Полностью согласен с тов. Овчининым, что демократизация и гласность в какой-то степени будут способствовать решению национальных проблем. Без решения социально-экономических проблем и децентрализации национальный вопрос мы не решим никогда.

С. И. Аппатов: Я бы хотел коснуться внешнеполитического аспекта этой проблемы. Ее правильное, подлинно ленинское, научное решение тесно связано с эффективностью наших акций, особенно в Азии, Африке и Латинской Америке. Сила примера в решении национального вопроса в своей стране обеспечивает больший успех внешней политики в решении ряда региональных конфликтов в афро-азиатском регионе, где доверие к политике великих держав в значительной мере исходит из опыта решения национальных проблем в этих странах.

И еще один аспект этой проблемы. Историк должен чувствовать эволюцию развития того или иного явления. Сегодня можно подвергать все критике, в том числе решение национальных проблем в нашей стране. Было бы серьезной ошибкой недооценивать грандиозную по своим масштабам культурную революцию, которая в 20-е и в начале 30-х годов подняла из культурной темноты и невежества, дала свет грамоты, национально-культурного развития народам Средней Азии, малочисленным народам Севера и Дальнего Востока, выдвинула в руководство национальными республиками и страной национальные кадры из бывших отсталых колониальных окраин России. К сожалению, этот мощный стимул национального строительства, формы и методы новых отношений между нациями и народностями, выдвинутые В. И. Лениным, были впоследствии «спущены на тормозах», растворены в общих лозунгах без конкретной заботы об интересах национальных меньшинств. Более того, возобладали практические действия, несовместимые с пенинской национальной политикой.

Запись Е. Лысенко,
студентка
IV курса истфака.

Впечатление огромное...

С самого начала с большим интересом слежу по телевидению, радио и газетам за тем, что происходит на Съезде. И хотя мне, как иностранцу, не так близки проблемы, которые поднимаются на Съезде, и не всегда понятны полностью вопросы, которые там решаются, я воспринимаю все с не меньшим интересом, чем многие советские люди. Интерес этот вызван прежде всего острой и в то же время душевной сплоченностью депутатов, их смелостью. С высокой трибуны Съезда депутаты говорят о том, о чём раньше мне не приходилось слышать даже в обычном разговоре.

Поражает широта и объем информации, поступающей со Съезда по прямой трансляции в эфир. Чувствуется, что люди, которые приехали на Съезд, болеют за свою страну, за свое государство, за будущее не только своих граждан, но и всего мира. Это производит огромное впечатление.

И мне кажется, что люди, которые с такой силой стремятся к построению справедливого общества, несмотря на все трудности, которые были, на те трудности, которые приходится преодолевать сей-

час, и которые еще впереди, своей цели добьются. Тому подтверждение — нынешний Съезд.

Пак Ген ХУН,
студент IV курса
мехмата [КНДР].

Депутатов Съезда можно условно разделить на три основные группы: левые — реформаторы, правые — консерваторы и средние — сторонники компромисса.

Представители первой группы по результатам выступлений и голосований оказались в меньшинстве. Большинство депутатов считают правильным равномерное движение, а не скачками. Некоторые депутаты, самые консервативные, вообще не стремятся к каким-либо переменам.

Абсолютным большинством голосов М. С. Горбачев избран Председателем Верховного Совета СССР. М. С. Горбачев начал перестройку, и в том числе перестройку работы Съезда Верховного Совета. Его кандидатура на этот пост была единственной. Это было сделано как исключение. По мнению академика А. Д. Сахарова, сейчас у М. С. Горбачева нет достойных конкурентов.

Пока трудно сказать, какая точка зрения победит. Но ясно, что Советский Союз продолжился вперед. Съезд идет демократично.

Людям интересно все, что происходит во Дворце съездов, они выходят на митинги и обсуждают с депутатами все вопросы. Тот факт, что решился вопрос с избранием в Верховный Совет Б. Н. Ельцина, означает, что люди верят в свои силы, верят в успех перестройки, а это самое главное.

Хан МЕНХО,
студент IV курса
мехмата [КНДР].

к 190-летию А. С. Пушкина

«И долго буду тем любезен я народу...»

атюр, посвященная роману в стихах А. С. Пушкина «Евгений Онегин». Экслибрисы в сюите объединены одной сквозной темой, близкой по манере и технике исполнения. Белые силуэты, изображенные на черном фоне, отпечатаны в технике «Конгрева» — рельефного тиснения. Конгревное (рельефное, от имени английского изобретателя У. Конгрева) тиснение — получение выпуклого изображения на картоне или плотной бумаге при сжатии материала между углубленным нагретым металлическим штампом и выпуклой матрицей (контрштампом). Штамп изготавливают из стали или латуни гравированием, а матрицу получают в прессе тиснением полимерной смолы готовым нагретым штампом.

Техника конгрева придает неповторимые своеобразные

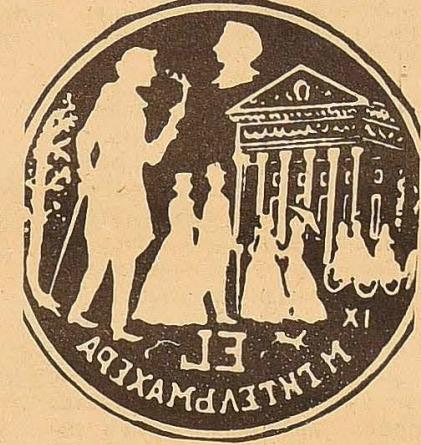

Пушкинская тема в искусстве — это памятники, иллюстрации к произведениям поэта. Экслибрисы — свидетельство глубокого уважения владельца книжного собрания к великому поэту.

Член Союза художников СССР, ленинградский график Николай Стрижак посвятил свое творчество созданию книжных знаков. Он является автором нескольких сотен экслибрисов. Лучшие его работы экспонировались на многих выставках как в Советском Союзе, так и за границей. И везде имели большой успех.

Творчество А. С. Пушкина вдохновляет Н. Стрижака на создание сюиты экслибрисов, посвященной пушкинской теме.

Заслуживает внимания, например, сюита из десяти мини-

черты авторским отпечаткам — этим графическим подлинникам, что, к сожалению, не может быть передано при типографском воспроизведении.

Широко и любовно отмечают все народы нашей страны 190-летие со дня рождения великого русского поэта Александра Сергеевича Пушкина. В читальном зале библиотеки № 35 Малиновского района и в зале магазина «Дружба» проходят выставки экслибрисов, посвященные его творчеству.

Предлагаем вниманию читателей работы ленинградского графика Николая Стрижака, отобранные членами Одесского клуба любителей экслибриса и книжной графики.

Экслибрисы представлены коллекционером книжного знака сотрудником СПТУ-27 М. Б. Гительмахером.

М. ДЕНИСОВ.

УШУ — ДЛЯ ТЕЛА И ДУШИ

ЗАНЯТИЕ 4.

Теоретическая часть.
Упражнения, оздоровляющие и восстанавливающие организм, обычно практикуются ослабленными и пожилыми людьми; по мере надобности их включают в занятия и молодые. Чаще всего это относительно легко выполняемые статические и динамические упражнения, основное внимание в которых уделяется правильному дыханию при различных положениях тела. Как правило — движения величественно — медленные, плавные, дают отдых всему организму, снимают напряжение и усталость.

Практический раздел.

Движения комплекса «ВЕЛИКАН».

- 1—2. Дракон спускается с небес.
3. Делаем большой шаг правой ногой вперед, ставя ступню правой ноги повернутой вовнутрь, одновременно поднимаем вверх правую руку вперед ладонью. После этого поворачиваемся на месте на 180 градусов против часовой стрелки (масса тела в основном на правой ноге) и круговым движением опускаем правую руку вниз. Правая рука продолжает двигаться по дуге до тех пор, пока ладонь не поднимется на уровень пупка. Левая рука в это же время подтягивается.

левому боку. Носок левой ноги направлен вперед. Смотрим в ту же сторону.

2. Оставляя на месте правую ногу, поворачиваемся на 180 градусов против часовой стрелки и делаем шаг левой ногой вправо. После чего левую ногу ставим позади правой на носок и слегка перекрециваем. Правую руку круговым движением поднимаем вверх и останавливаем, когда ладонь достигнет уровня головы. Одновременно с этим левая рука двигается к локтю правой.
- 3—6. Возвращаясь отшельник удивляется присутствию дракона.
- 7—9. ...и уговаривает его покинуть пещеру.
- 10—13. Подступаем левой ногой к правой, носок правой ноги поворачивается вперед. Руки, меняясь местами, делают движение

аналогичное предыдущему.

7. Оставляя левую ногу на месте, отступаем правой на 45 градусов назад. Ступни перпендикулярны друг другу. Руки опускаются перед собой, как в положении 3.
8. Повторяем то же левой ногой. Руки разводим перед собой. Ладони на уровне головы.
9. Приводим правую ногу к левой. Остальное аналогично пункту 3.
- 10—13. Дракон пытается сжечь отшельника огнем.
14. Сделать шаг правой ногой назад, таким образом, чтобы бедра левой ноги стало параллельны полу, а голень перпендикулярна. Тулowiще держим

вертикально. Правая рука движется вперед с открытой ладонью, как бы имитируя медленный бросок.

11. Повторяем то же в левую сторону.
12. Передвинув правую ногу назад, ставим ее на расстояние 50—60 см от левой. Носки направлены вперед. Бедра не параллельны полу.
- Обе руки делают одновременное движение, как в предыдущих пунктах.

Продолжение комплекса «ВЕЛИКАН» в следующих публикациях.

С. ГРОМОВ,
А. ЗАВГАЕВ,
руководители объединения
«АРДЖУНА».

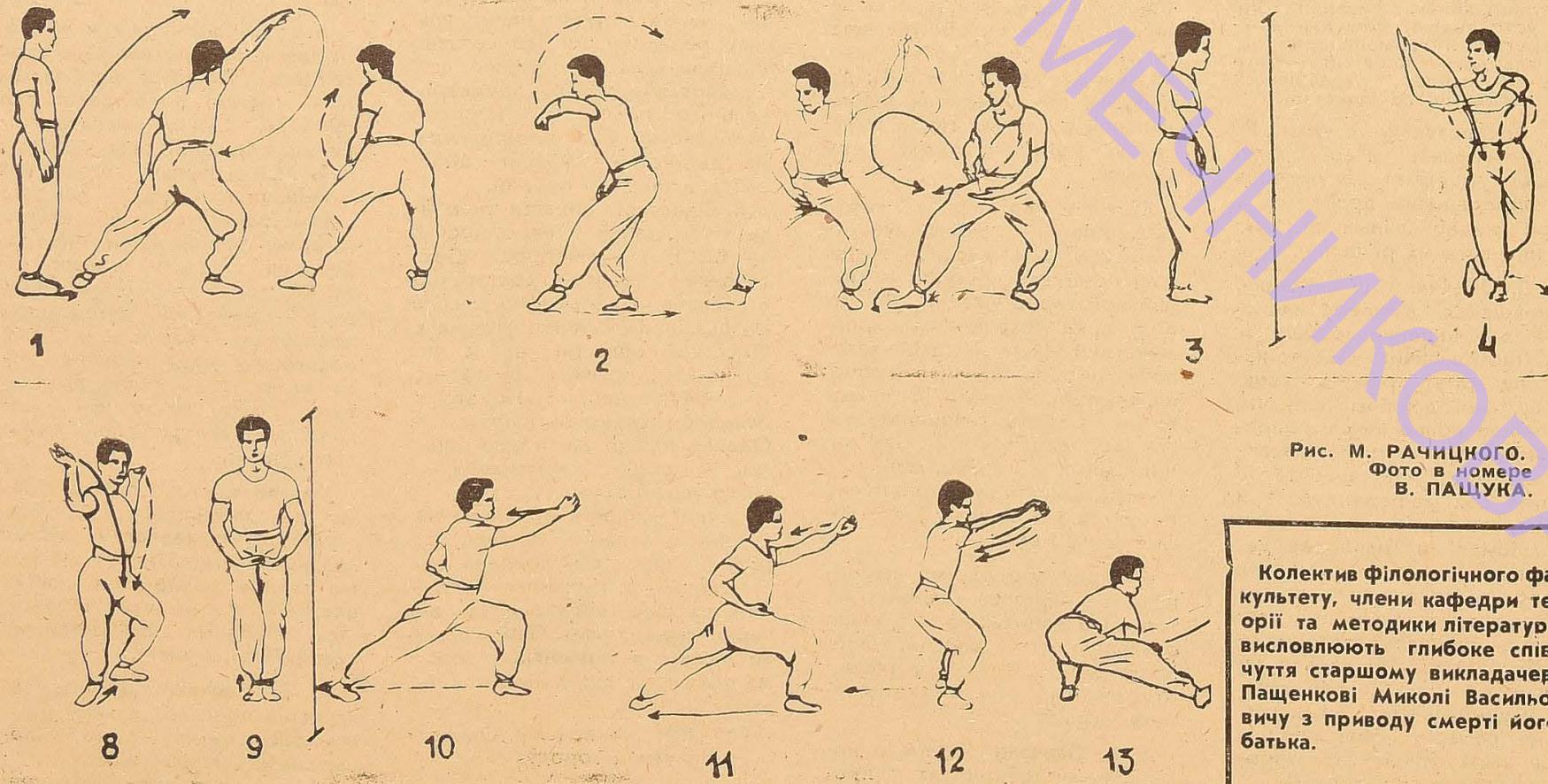

Рис. М. РАЧИЦКОГО.
Фото в номере
В. ПАЩУКА.

Колектив філологічного факультету, члени кафедри теорії та методики літератури висловлюють глибоке співчуття старшому викладачеві Пащенкові Миколі Васильовичу з приводу смерті його батька.

ПИШТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул.
Петра Великого, 2, держуні-
верситет, редакція газети «За
наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Ар-
мії, 24, 1-й поверх,
кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.